Megjelenik a lap **Temesvárott** minden **kedden.**

Előfizetési dij akár helyben, akár postai szétküldéssel:
Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.
Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap házhozhordásáért rendelést tehetnek. a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros, bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŰ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szerkesztőségnél, vagy a helyb. könyvkereskedésekben; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál a szerkesztőséghez utasitandó bérmentes levelekben.

Hirdetések minden közhasználatban lévő nyelven fölvétetnek. A beigtatásért minden három hasábos egyes sorért 4 p. vagy 7 uj krajcárnyi dij számittatik.

Kiadó hivatal: belváros, bécsi utca Uhrmann Márton műkereskedésében.

Kedd, január 22. 1861. 4. szám. Negyedik évi folyam.

Bolgárfalvi Sebesi Ferenc temesvári követsége 1658-ban.

Az eredeti kéziratokból közli Ráth Károly.

A georgiai születésü Gurdzsi Kenán pasa budai vezér 1658-ban novemberhó 10. és 12-ke között letétetvén, Deli Huszejn pasa ugyanekkor budai vezérnek neveztetett, ki már 1644 és 1645-ben is viselte ezen méltóságot. *) Deli Huszejn Drinápolyból megindulván Temesvárnak tartott.

A török által feltolt Barcsai Ákos ekkor még két holnapos erdélyi fejedelem sem volt, márig meggyültek bajai ő nagyságának. A védelmére rendelt Milenye oláh vajdát hazabocsátani kellett, mert ellenfele Konstantin onnét Erdélybe akart csapni, Barcsai tehát mind Milenye mind maga részére jobbnak itélte, ha az oláh földön vigyáz, mert igy Erdélyt sem érheti oly könnyen a veszély. Másodszor Deszni várát (Aradmegye éjszaki részében) a török elfoglalta, harmadszor a felvetett nagy adót az erdélyiek nem akarták fizetni, hozzájárult még a Rákóczypártiak ellenszegülése, és a tatár rabságban levők rokoninak folytonos zaklatolódzási.

Ily bajok közepette Barcsai Ákos Bolgárfalvai Sebesi Ferencet hivatá magához, ki nem régen jött haza konstantinápolyi sikeretlen követségéből, őt a Rumeliából utban levő budai vezérhez küldeni szándékozván. Utasitásul adá neki, hogy bajlódásit beszélje el, Deszna várát kérje vissza, s ha ezt megnyeri, tüstént a Zaránd megyei nemességből őrséget vessen belé, Milenye vajda ügyét világositsa fel s kérjen hadat, hogy annak segélyével az adót behajthassa. **)

Sebesinek megbizó levele Maros-Vásárhelyt átadatván a fejedelem által még egyéb szóbeli utasitással is ellátva megindult az érkező budai vezér elé.

Temesváron várta be azt, hol az idevaló pasának és a vezér csanszlár tihájának a fejedelmi tiz tiz sing kamukából álló ajándékot átadta. November 18-án a budai vezér elé bocsátatván, Barcsai Ákos ajándéka, egy órának átnyujtása után a vezér igy szólt hozzá:

Minya vajdát miért bocsátotta el, az több hadakot (az az hadakra) és mig Jenő alatt voltak, miért nem viselt gondot? (az az a fejedelem Barcsai Ákos) holott arra igérte magát, hogy ő gondot visel, — miért aluszik? vesse fel az szemét, mert mi attól féltünk, hogy az császárnak panaszolták, hogy hatalmas császár országát pusztitottuk, mert mi végben vittük volna eddig.

Az Kapucsi basát üresen ne bocsássák, hanem valami részt küldjenek az felvetett 500ezer tallérban, kedvét keresse az portának.

Az országnak mond meg; valaki meg nem hódol, ölesse; egyik kezében kard legyen, másikban kenyér, az ki nem hódol, annak kenyerét vegye el, adja annak, az ki hódol.

Az országnak mond meg: ha szót nem fogadnak, az tatár kánt ismét beküldjük, az követ is elhányjuk, tudod azelőtt is megmondtam vala és be teljesedék, ezután még gonoszabbul leszen dolgok, avagy nem elég-e még az mostani pusztitás? ugy látom meg nem elégesznek, hanem többet várnak.

Az mely 4ezer tallért az fővezérnek küldött — mondá — ahoz tettek volna egynehány erszényt és az portának az császárnak adtak volna, jobb lett volna.

Én ő neki megesküdtem, (az az a vezér) ő is nekem, (az az Barcsai) azért szót fogadjon, mert roszul jár, hatalmas császárunknak elég hada van eleget küld, de megmond neki az fiunknak, hogy két szive ne legyen, ugy látjuk mi, hogy Rákóczi nevelte, hogy oda is vonszon, de elvegye az szivét, mert nem leszen jól az dolga.

Az országnak megmond: vonják el sziveket Rákóczytól, ne gondolkozzanak, hogy többé fejedelem legyen, ha szót nem fogadnak, ha többször az tatár, török bemegyen, a követ is elhányják, soha nem többé Erdély, tudod-e igaz volt azelőtt is, kit megmondtam.

Postát bocsásson mindjárt hozzánk tudositson.

Az szilisztriai basát beküldi ha kivántatik, az két oláh vajdákat is.

Ezen beszédét Sebessi Ferenc sajátkezüleg feljegyezte s én az eredetiből közlöm azt. Követünk hazaérvén a budai vezérség ujra változása folytán, mert Deli Huszejn-t december 3-án ujra rumeliai pasává nevezte a török császár, ismét követül küldetett az uj vezér Gurdzsi Kénánhoz Budára Segesvárrol december 23-án. Ekkor a fejedelem asszony 5 forintot adott át neki, hogy számára anatoliai lent vegyen, 8 forintot pedig kapornyára. (?) A fejedelem küldött 8 aranyat a kapucsi lar tihájának, 5 aranyot adott sohára, nadrágra való kapcára és 6 aranyat csizmára.

*) Gévai Antal: A budai pasák 36. 41, 42, 43 lapokon.
**) Az eredeti meghatalmazó levélből.

Levelezések.

Torontálmegye, január 12-én. A szerb vajdaságnak visszacsatoltatása kimondatván, mint tudva van, a főispányok kinevezésével legfelsőbb helyen majdnem egy hónapig késtek. A hir mindenütt, tehát Torontál megyében is több derék hazafi nevét karolá fel szárnyaira, s majd ez, majd amaz mondatott a leendő főispánnak. Végre a kinevezések megérkeztek, s Torontál megye főispánjává Beodrai Karácsonyi László ur ő mltga neveztetett ki.

Bátran mondhatjuk, hogy e kinevezés az uj kormánynak egyik legtapintatteljesebb tette volt, mert az egész hazában a legnehezebb föladat Torontál megye főispánjának jutott, minthogy itt magyar, német, szerb és oláh nemzet majdnem egyenlő mennyiségben van képviselve, s igy ezen külön nemzeteknek még egy kissé eltérő igényeit, egy üdvös egészszé olvasztani, nem kis nehézséggel jár. E nehéz feladat helyes megoldását csupán s egyedül a kinevezett főispán ur eszközölheti, minthogy e jeles hazafi iránt a magyar ugy mint a német, a szerb ugy mint az oláh, tisztelettel s bizalommal viseltetik, s őt a nép 24 évi egykori megyei szolgálataiból ismervén „kegyes atyjának“ vallja és nevezi.

Ennek igazságát tanusitja leginkább azon körülmény, hogy a kinevezés hire alig terjedt szét a megyében, már is annak minden részéből seregesen siettek egymás után a községi küldöttségek hódolatukat s örömüket kifejezni. Első volt Nagy-Becskerek és vidéke. Mintegy 50 kocsin jelentek meg ezek Beodrán a mélt. főispán ur lakhelyén, minden kocsin magyar és szerb nemzeti zászlók lobogtak, s oly édesdeden simult a két lobogó egymáshoz, mintha mindig a leggyöngédebb testvéri szeretettel ölelték volna egymást. A küldöttségnek egyik szónoka magyarul a másik pedig szerb nyelven beszélt. A főispán ur mindkettőnek a megszólitás nyelvén válaszolt. Szavai nem válogatottak, hanem egyszerüek, s a szivből fakadtak valának, mit az is tanusita, hogy beszéde közben egészen elérzékenyülvén könyek ragyogtak, de nem csak az ő, hanem a jelenlévők szemeiben is. Megköszönté a megtiszteltetést, s elismeré feladatának nehézségét, de bizalommal néz a jövő elébe mert ismeri e megye lakosai nemes szivét, és mert jelszava lesz: a külön nemzetiségek, jogait, igényeit s méltányos kivánatait szentül teljesiteni s őket az egyetértés lobogója alatt testvéri szeretettel egyesiteni. Befejezésül mindkét szónokot megölelé s megcsókolá, mondván: „e csók feledtesse a multat, s a jelenben a testvéri szeretet láncaival összefüzvén minket, legyen a jövő édes záloga.“ Ezután a mintegy 150 tagból álló küldöttség az étteremben ment, hol magyar étel, magyar bor mellett az ur, polgár és földmives, minden rang-különbség nélkül vidáman lakomázott. Sok szép toaszt mondatott itt is. A többi közt egy földmüves röviden és velősen köszönté fel az ünnepelt főispán urat. Azonban mindenek felett érdemesnek találom Virányi Jozsef ur volt megyei főjegyző igen jellemző toasztját egész terjedelmében közölni:

„Méltóságos főispán ur!

Midőn a fejedelem Méltóságodat már előbb viselt főispáni méltóságába visszahelyezni kegyeskedett — biztos állithatom — eme fejedelmi tény Torontálmegye rendet és szabadságot áhitó lakosai kivánatával csalhatlanul találkozék.

Ugyanis:

Fájdalmasan éreztük a kényuralom és kémrendszer 11 évig tartott sulyos már már elviselhetlenné vált nyomásait, mely kárhozatos rendszer miután mindenünkből kifosztott, mig a természet adta társadalmi összeköttetést, az egyesülési szellemet is elannyira elölte, kiirtotta közöttünk, hogy feloszlásnak indultak leghasznosabb, legüdvösebb közintézeteink, egyesületeink, — és már csak kevesek keblében élt a remény hazánk ujjászületéséhez — egy szebb jövőnek felvirágzásához.

Ha még élénk emlékezésében van e megye lakosságának, hogy Méltóságod vala védnöke és gondnoka a megyebeli ügyefogyottaknak, özvegyeknek és árváknak, teremtvén nemes keble jótékony szellemével a megyében levő különféle nyugdijintézeteket, — létesitvén a sociális téren a legüdvösöbb intézeteket, melyek közt egyuttal csak a már csak névben élő takarékpénztárt említem, még inkább emlékeznek Méltóságod volt tiszttársai, emlékezünk mi, hogy Méltóságod vala az, ki egy negyed évszázad előtt megragadva a haladás zászlaját barátai segitségével tört a szabadelvüség rögös pályáján előre, s első volt, ki a megcsontosodott conservatismus hydra fejére ereszté elszánt szablyáját — s igy segité elő a szabadsággal kedves hazánk felvirágzását.

Kelle-e tehát a látnok jóstehetségével birnom, hogy azt mondhassam: mikép a felségi akarat s tény e megye lakosainak hő kivánatával találkozék főispánná történt kineveztetésében, kivánatával azon népnek, mely most már csak vezérre, vezérére vár, ki őt a szentirás szavai szerint az igéret, a szabadság földjére kivezesse.

Üdvözlöm tehát Méltóságodat a megye nevében, — s emelem poharamat Méltóságod egészségére, kivánván: hogy a hatalmak és a fejedelmek fejedelme engedje, hogy Méltóságod magas családja e megye üdvére s jólétére még soká éljen.“

Azóta nincs nap, melyen több község küldöttsége ne jelenne.

A testvéresülési ünnepek napjai annyira ragadják meg a jók lelkét, hogy ezen magasztos érzelmek hatása alatt, magam is megakarom kisérteni versekbe önteni lelkesültségem hangjait:

SZABAD HANGOK.

A Kárpátoktól a sik rónáig
Magyarhazánkban egy hir terjed el,
A rabláne elszakadt s alkotmányunk
Ragyogó napja ujra fellövel.
Fel fel dobog a honfiu keble
Hosszu sohaj repül el ajkain
Oly jól esik a szabadság lége
Egy évtized kinos rabláncain.
És a szivnek vérező sebére
Balzsamot és irt nyujt a tiszta lég

Eloszolnak a vészteljes felhők
Rózsafényben ragyog a derült ég.
De dél felé van még egy kis felleg
S el, elbusul a honfiu keble,
Ha oda néz . . . s látja testvéreit
Mint szenvednek rabigába fűzve . . .
Nyil sebesen repül ismét uj hir,
S el elterjed a messze rónákon,
A szilaj szél szárnyaira kapja
S tul viszi a most oly szük határon.
Megtágul ez, eldöl a válaszfal —
Egygyé olvad hazánk láthatára,
S a nyilt égről a szabadság napja
Szétsugárzik a testvér Bánságra!
A két testvér egymás karjába döl,
Oly édes a viszontlátás perce,
Magyar, német, szerb, oláh egyesül!
Szemünkben a kibékülés gyöngye!!
„Egy istenünk, legyen egy Hazánk is,
Legyen egy elv, egy a jog és igény
S ki mást akar, vagy másra törekszik
Isten ne türd meg azt a földszinén!“
Most a magyar, német, szerb és oláh,
Mint jó barát s testvér fog kezet,
Egy volt multunk, egy legyen jelenünk,
S a jövendő csak boldog lehet.

Záradékul az összes megye ohajtását viszhangozva kivánjuk, hogy a mélt. főispán urat a lelkes és buzgó hazafit, a megye mentorát, a nép atyját s jóltevőjét, a magyarok istene sok számos éven át éltesse.

A megye szervezése még e hó végén fog megkezdetni; ha akarja szerkesztő ur szivesen értesitendem, *) Isten kegyeddel

Turcsányi Gyula.

Ó-Becse, január 11-én. Többszöri tanácskozások után végre itt is f. hó 8-án tűzettek ki az óhajtott visszakeblezés jelvényei, minden magyar ház kitűzte a nemzeti zászlót, többen a szerb szalagokkal diszitve; de sajnos nem tapasztaljuk ezen figyelem viszonzását szerb testvéreinktől, dacára annak hogy többen magyar és szerb nemzeti lobogókkal tiszteltettek meg; ez fáj az őszinte magyar testvérnek, kinek keble elég nemes azonban arra, ezen fájdalmát palástolhatni. A szerb atyafiak vágya és figyelme egészen a bekövetkezendő országgyülésre van intézve, melytől érdekeik és igényeik kiegyenlitését várják — erre vonatkozólag nem kis figyelmet gerjesztett jeles hazánkfia Dr. Ballagi „Magyarország“ 5-ik számában megjelent cikke. A magyarok istene árassza el a béke és engesztelődés sugárait minden honfi kebelébe, hogy az előttünk álló nagy művet egy nagy nemzethez méltón befejezhessük.

Mutatkozik is már a béke angyala, mert szerb testvéreink nem mulasztották el magyar testvéreiket a mostan alig mult ünnepekben vendégül meghini, mely alkalommal nem egy béke pohara ürittetett, nem egy kézszoritás váltatott olyanok között is, kik e gyászemlékü évtizedben a legcsekélyebb érintkezésbe sem jöttek. Szerettem volna a farkas jellemü reactionáriusok figyelmét idevonni, hogy látták volna mint pereg a bánat könye a béke poharába és az erőszak elszakadta testvér mint ölelkezik azon szent fogadással: közös érdek, közös igény, közös hon és közös bánat. — Felkerestettek olyanok is, kik e hamufedte évtizedben a magányban éltek, és itt sem tapasztaltuk azt, hogy a természeti ösztön, különitette volna el ezen két nemzetiséget, mely évszázadokon át élte békében e hazát, nem egy ajakon lebegett azon figyelmeztető közmondás: „inter duos litigantes tertius gaudet.“

Kaszinónk is lesz; a társulat már szervezte magát, és igy megalakul valahára azon közeg, mely a társas életre okvetlen szükséges; a szervezési gyülésnél ugyanis egy lélekemelő jelenet adta magát elő, mely a már gyarapodó egyetértést igen szépen jellemzi. Egy tag előadására azon eszme fordult elő, hogy a különféle nemzetiségek igényei kiegyenlitésére 5 magyar és 5 szerb választó tag választassék meg — ezen eszme egy szerb testvértől egy igen jellemzetes beszédben, melyben nyilatkoztatá, hogy egyek vagyunk és testvérek akarunk lenni — egészen elejtetett; és ime a titkos szavazásról mi jött ki? egy magyar és egy szerb elnök ugyszinte 5 magyar és 5 szerb választó tag vala szavazva. Ime az isteni gondviselés ujja, csak bizalom és kitartás! ezen igen érdekes jelenetet általjános kézszoritás és engesztelődés, ezeket pedig egy vig lakoma váltá fel.

A többi közt nem mulasztom el egy characteristicus macskazenét tudtára adni, ugyanis f. hó 7-én az itten állomásozott „financok“ macskazenével tiszteltettek meg, mely alkalommal minden hegedüre egy csomó dohány vala kötve. — Emliteni méltónak találom, hogy helyben és általjában a Bácskában a Delejtűre egy keveset nehezteltek, miután egyetlen ő hozá azon hirt, hogy a patriarcha bácskai főispánná lenne kinevezendő,*) mely keserüséget azon egyházfejnek a Pester Lloydban megjelent gróf Rechberghez intézett levele még jobban növeszté; de az se baj, — volt a ki védje.

Nagy Becskerek, 1861-ik évi január 17-én. Városunk vidorabb szint kezd ölteni, mert a néhai megyei cseh főnök „ládára rakta reservat Protocollumait, rendbe szedte a Steckbriefeket, tokba tette Angströhrjét s öszvehuzta parapliját“ — s ez annak a jele, hogy „a főispán be — ő pedig ki — megyen“ — no de ideje is egyszer — azonban ő a csehföldön már eleve biztositotta magát, áldásunk ugyan nem követi utjában, de emléke sokáig fennmarad közöttünk, s még az utómaradék is könyes szemekkel fog róla beszélleni.

Nálunk január 14-én tartatott meg a „Téged isten dicsérünk“ a kegyesrendiek templomában — mivel a parochiális templom düledező állapotban van, derék papunk főt. Várady János cimzetes kanonok ur nyujtá fel

*) Mindenkor szivesen fogadjuk tudósitásait. (Szerk.)

*) Mi egyebet nem irtunk, mint hogy azon hir kering, miszerint a szerb patriarcha Bácsmegye főispánná neveztetett volna. Hogy a hir nagyban keringett, való. Különben csepet sem haragszunk, hogy megcáfoltatánk. (Szerk.)

*

honfias kebellel a mindenhatónak áldozatát alkotmányunkért, két lelkes magyar segédje közre működésével, az egyház zsufolva volt, sokan haza is mentek, — mert az egyház alig fogadhat keblébe 300 lelket.

Az ájtatoskodók között volt szerencsénk látni P. S. polgármester urat is — ezen ur — mióta a visszakapcsolás törvényesen kimondatott, egész uj szerepet öltött magára, mindenütt érdemeket akar aratni, ő még a zászlók föltűzésekor is segédkezet nyujtott, most pedig mint mondják, kanászkalapja mellé még a magyar cimert is kitűzte; — helyesen van polgármester ur, a szervezendő választott polgárság a jövő városi tisztujitás alkalmával, ha addig Lippára el nem megy, még farag önből valamit.

Ez alkalommal a Szózatot is lehetett volna énekelni, hanem a gymnásiális igazgató ur csekélységnek tartja erre a tanuló ifjuságot betanitani, ő különben elveihez jelenleg is hiv, s mind aféle jó germanisátor, mindig iparkodott a szüléket lebeszélni, hogy gyermeiket a magyar nyelvre, mint haldoklóra ne tanitassák.

Ad vocem „a templomunk roskadó félben van“ a patronátust itt ezelőtt a kir. kincstár gyakorlotta, hanem mióta Bruck ur ezen uradalmat a bécsi banknak atmenesztette, azóta árva, különben is a bécsi bank nem azért van, hogy a mi szellemi kifejlődésünkre felügyeljen, hanem hogy ott is forintokat huzzon az elszegényült néptől, hol a kincstár alig filléreket kaphatott — és ezen urak inkább annak örvendenének, ha mi oly állapotban volnánk jelenleg mint a mexikoiak a 15-ik században, midön a spanyoloktól föltaláltattak, ők csak azon földnek nedvét jöttek ide kiszivni, melyet mi vérünkkel megköveriténk.

Pest, január 16-án 1861. T. szerk. ur! Midön becses lapja f. hó 7-ki számában, Temesmegyének főispánjává kinevezett köztiszteletben álló Damaszkin János ur proklamatióját olvasám, akaratlanul fölvillant lelkemben a fölmagasztaltság azon gondolatja, melyet oly siralmas hosszu idők alatt még csak szavakban vagy puszta ohajtásban nyilvánulni sem engedett a hatalom.

Elértük valahára az időt, hol annyian egy fa gyümölcsének, egy osztatlan ország polgárainak nevezhetjük magunkat. Azok valánk mi eddig is, és most kétszeresen vagyunk azok. Egy a mi imánk, egy törekvésünk, egy közös célunk, mert egy mindenünk — hazánk.

Ki ne látná át, az elkülönzött országrésznek, a már ugy is annyira megnyirbált anyaországhoz történt visszakapcsolásának horderejét? Lehetünk nyelvben különbözők, de mert egy istenünk, egygyé olvad milliók szivében az elfojtott s most szabadabb tért nyert honfiui érzelem, s büszke arccal, szivében, lelkében tiszta öntudattal hangoztatja minden ajk föltámadása riadóját.

Ez országrész, mely régen a rómaiak alatt Dáciának kiegészitő részét képezé, mely később 1552-től — 1716-ig, majdnem két százados törökjárom alatt nyögött — ez országrész vissza lőn kebelezve!!

És most engedje meg t. szerkesztő ur kifejezhetnem határtalan örömnyilatkozatomat, örömnyilatkozatát egy ifjunak, ki mint eddig, ugy ezután is: él, hal hazájáért; legyen szabad ezt annyival is inkább tennem, mert Temesvárnak fia vagyok; a városé, melyet eddig a bal hiedelem nem méltatott emelni azon álláspontra, melyet maguknak több annyian kiérdemeltek; osztja ez örömemet a Bánátnak minden nemes ifja — szóljon nevökben is szerény nyilatkozatom.

Fogjunk kezet tehát a találkozás e nevezetes ünnepén, mint rég elvált barátok egy lobogó alatt, egy jelszó mellett, szivben lélekben egy akarattal törjünk a magasztos cél felé, mely a többi nemzetek sorába méltóan felemeljen.

Legyen ez országrésznek minden ajku hitsorsosa, mellőzve minden vallás-, nemzetség- és születés-különbséget, vállvetve közreműködő tag az országos nagy épület felemelésében. Hordjon kiki, ha csak egy követ is, a testvériesült nemzetiségek közös csarnokához, hogy ha igy közös erővel befejezők honfiui nagy tisztünket a nemzetek háza fölé villámháritóul tűzzük a szabadság testvériség s egyenlőség zászlóját. Éljen a haza s minden hű fia!

Bőjtös Árpád.

A Bega csatornai töltés-szakadás Dinnyás alatt

Válasz Berecz Imre Magy-Sz.-Mártoni plébános urnak, a Delejtű f. e. január 15-ki számában közzétett vádjaira.

A szerencsétlen kárvallott szenvedőnek fegyvere s védpaizsa — a szenvedés. De ezen paizs mögül kiméletlenül szitkot, átkot, gyalázatot szórni mindazok fejére, a kik a szenvedésnek tán o k a i l e h e t t e k v o l n a (hiszen majd lerázza magáról a kit nem illett), ez — hogy is mondjam? legalább nem férfias cselekedet.

Nagyon sajnáljuk s az alulirt különösen fájlalja, hogy ilyen küzdtéren találkozunk, tisztelt plébános ur! de ön hivei érdekében nagyon is kiméletlenül dobta oda a keztyüt, nekünk tehát becsületünk érdekében lehetlen azt föl nem emelni — a mint ön kivánta, szinte nyilt sisakkal.

De azért nem fogjuk önnek támadásait viszonozni, csak arra szoritkozunk, hogy a néző közönségnek ön elkeseredett rohamai által netalán felizgatott kedélyét higgadtabb védelmünkkel lehetőleg ismét lecsillapitsuk. Hiszen mi is előszámlálhatnók, hogy az a M. Sz. Mártoni község, mely oly szép példával jár elől a hazafiság, testvériesség ösvényén, a bega csatornai közmunkáknál rendesen mindig a hátulsók között szokott lenni; hogy ezen község a reá nézve rendesen legközvetlenebb, legpusztitóbb veszély fenyegetésekor nagyon erélytelenül szokta magát viselni, udvara, kertje körül jajveszékelve, a Begatöltésre pedig csak eröltetve, — ritkán tömegesen megjelenve; továbbá elősorolhatnók, hogy ilyen fenyegető veszélyek alkalmával, midön a mérnök nem szaggathatja magát százfelé, de nem is mindenütt szükséges, mert a töltésfoltozgatási, duggatási, nyergelési munkákat az ottani népség nagyobbára már utmutatás nélkül is eltudja végezni, csak legyen, a ki biztassa, a ki lelket, kedvet öntsön belé, — hogy, mondom ilyen alkalmakkor mi még s o h a nem láttuk Berecz Imre plébános urat ott a töltésen, hogy hatott volna buzditólag a sár, jég, eső, vagy éjjeli sötétség, zivatar sat. közepette a népnek lehangolt, elfogult kedélyére, értelmére szép szóval a munkaerőnek quantitativ és qualitativ gyarapitására, — azon népnek, mely a parancsoló cs. kir. mérnököt, felügyelőt, már a priori csak kinzó urának, nem pedig jóakaró felebarátjának tekinti; kérdhetnők továbbá a tisztelt plébános urat, hogy ő maga elégségesnek hisz-e, kivált az oly rögtön származó vészek pillanatában mint jégtorlásokkor, minden

intézkedésre, jelentésekre, 5—6 község fellármázására egy egyetlen, parasztesü partőrt, a kire a Bega mindkét oldalán legalább is 3 mértföldnyi töltés felügyelete van bizva, s ki azonfelül gyarló keresztény ember létére csak szintugy ki van téve a karácsony ünnepelés és sz. János estélyezés csábitó kisértéseinek, mint a nem parasztesü ember? nem-e kötelességünk ilyenkor mindnyájunknak közreműködni éber figyelemmel? s ha már plébános uron önmagán is megtörtént az a csuda, hogy Ó-Teleken decemb. 26-án a sz. János estéjét „vigan megülni“ képes volt, ugyan akkor, midőn oda künn éppen a tetőpontra hágott a veszély, nem-e illik az elitélésben mások iránt is egy kissé méltányosabbnak lennünk? végre kérdezhetnők önt, miért nem tartotta érdemesnek január 9-e előtt, az az mielőtt levelét a Delejtű-nek elküldte, bár csak egyszer is a közelfekvő Aurelházára átfáradozni s az ott már decemb. 29-ke óta működő cs. kir. mérnökkel, jelesen magával a személyesen ott időző Bega csatornai igazgató mérnökkel értekezni s a nyerendő felvilágositatás után, a netalán még tovább is nyilvánosság elébe szánt vádjait, biztosabb, hitelesebb adatokra épitni, nem pedig a helyett engesztelhetlen boszankodásától elvakitva, még becsületsértő rágalmazásra is eltántorodni? De nem akarunk mások hibája mögé bujni s haszontalan szót szaporitni; nem az árviztől elboritott szerencsétlenek fölötti közszánalmat gyöngiteni.

Mindezeket legalább nem oly vádakként akartuk elősorolni, melyekkel a Sz.-Mártoni község és lelkésze becsületébe gázolhatnánk; s előre is hajlandók vagyunk az ő hibáikat sok tekintetben menthetőknek, megbocsáthatóknak, mindenesetre pedig nem rosz szándékból, hazug lelkületből származottoknak, tehát nem a nyilvánosság előtt előleges kihallgatás nélkül is megbélyegzendőknek elösmerni. Nem akarunk továbbá azokba sem ereszkedni, a mik Berecz Imre ur vádjaiból netalán a politikus hatóságok közegeit illetik, mert azok védelméhez semmi közünk, s jelen esetben semmi atyafiságos indulatunk. Hanem mellőzünk minden további keserüséget s előadjuk egyszerüen, röviden azt a tényállást s illetőleg azon igazolást, melyet a plébános ur még elitélésünk után is tőlünk elfogadni akarni kegyeskedik.

A Bega vize, a Tiszának igen magas állása miatt alólról fölfelé, Perlasztól föl Párdányig még karácsony előtt befagyott; s a jégháta hamar megerősödvén, a még felülről utánna zajló s éppen karácsonkor lágyabb időjárás által megszaporodott jég alája került s ott — Párdány irányában — megszorulván, okozta a december 26-kai Óteleki veszedelmet.

A ki az ilyen jégtorlásoknak a Bega vizén valaha szemtanuja volt, tudja, hogy — ha a torlás a merev jég hátát fölemelni s megtörni nem képes — az utána toluló vizárt bámulatos gyorsasággal egy pár óra alatt néha annyira feltorlasztja, hogy azon a ponton nincs emberi hatalom, mely azt a töltések közt megtartsa, mig ugyan akkor 1—2 mértföldnyivel távolabb senki csak nem is álmodik áradási veszély lehetőségéről. Most az imént emlitett óteleki torlásnak jégtörés által rést törni nem lehetett, mert sehol sem volt nyilás a merev jégháton; nagyon bölcsen cselekedte tehát az a derék, erélyes óteleki ispán ur, hogy az elkerülhetlen 2 baj közül a kisebbiket választva, a jobb oldali töltést átvágatta. A vész elmult, a viz az ittebei rét felé lefolyt, s az állandó jéghátnak képződése a zajlás további rakodása által Temesvár felé baj nélkül tovább terjedt. De másnap december 27-én váratlanul ismét megakadt ez a zajlás, Ótelek fölött egy órányira az Ujvár-Szt.-Mártoni révnél, — váratlanul, mondom, mert még a legközelebb fekvő Sz. Márton, Ujvár, Aurelháza községek is egész nyugalommal tudták bevárni, mig a Dinnyás mellett lakó, s fölfelé egész a Sz. Mihályi határig felelős 2 partőrök szolgálatukban dec. 27-én délután oda jutva, a gyorsan növekedő veszélyre őket, egy részt személyes jelentéssel, másrészt puskalövésekkel figyelmeztették. A jobb oldalon Ujvár, Aurelháza meg is jelent gyorsan, nyergelt s védte magát sükeresen. A bal oldalon Magy-Sz.-Mártonnak szokás szerint rögtön lovas küldötteket kellett volna Rác-Sz.-Mártonra és Dinnyásra küldeni, s ezen községeket a lehető leggyorsabb segélyzésre fellármázni, még ha nem is szóllitatott volna föl erre a falu előljárósága az illető partőr által, a mint csakugyan felszólitatott: mert hiszen a M.-Sz.-Mártoniak voltak a veszély torkánál, az a fáradt s mindinkább „eszeveszett“ gyalog partőr pedig csak győzte volna a segélyzők vezénylését a töltésen, nem hogy még ballagjon faluról falura! — A M.-Sz.-Mártoniak maguk szinte kijöttek ugyan, nyergeltek is itt-ott, de csak a meddig az ő határuk tart; az alatt a jégtorlás, melynek megtörhetéséről szó sem lehetett, borzasztó gyorsasággal növekszik a viz a sz.-Mártoni határ fölött alig 100 ölnyi távolságban a töltést áthágni kezdi; az illető partőr az érkezendő segély reményében, s ennek leendő elhelyezése végett, Sz. Mihály felé végig futja töltését, helyütt helyütt már bokáig vizen áthatolva; aztán visszajön, de a várt dinnyási segély nincs; a sötét éjfél táján szalad most ő is Dinnyásra de már késő, mert azalatt a töltés ott a Szt.-Mártoni határ mellett 2 helyütt tövig és menthetetlenül elszakitva, — tódul ki a rettenetes vizár.

Jelentés a temesvári igazgatóságnak a veszély lefolyása alatt, az igaz nem tétetett; de az eredmény mutatja, hogy nem is várhatott ezen jelentésektől senki sem elég jókor érkezhető segélyt. Tudta azt mindenki, hogy ott nem annyira mérnök, de erő kellett, a mi nem volt. Azt pedig senki nem kivánhatja, hogy készitettünk volna éppen a szakadás pontjára előre egy pár ezer fasinát és karót. Hisz nem azért ültettük be az utolsó pár év alatt gyönyörüen roppant költséggel mindvégig a partokat, fűzfabokrokkal, hogy drága rözse- és karókészleteket tartsunk, melyeket utóbb elkorhadva nagy veszteséggel elárverezni kénytessünk — holott most minden órában s mindenütt képesek vagyunk a szükséges rözsét hamar elkésziteni, csak legyen munkaerő hozzá, jelenjen meg a nép, saját népszerü embereitől is buzditva, nem csak a távol cs. kir. Bezirksamtnak, B. I. ur szerint „telegraphirozásokra és protokollázásokra alapitott taszigálására.

Mindazáltal, habár a kellő munkaerő hiányzott is, most az egyszer nem akarjuk a tétovázó vagy elkésett községekre háritani a legujabb dinnyási szakadás okait, mert a localis körülmények részrehajlatlan megvizsgálása, a jégtorlásnak mai nap is látható nagy kiterjedésü s borzasztó nyomai, a tökéletesen megakasztott vizárnak nagyon gyors, pár órai tetőpontra emelkedése s éppen a Dinnyás vidéki töltéseknek valamivel alacsonyabb volta után azon rendithetlen meggyőződéshez jutottunk, hogy ezen jégtorlást eloszlatni és a töltés szakadását meggátolhatni, nem lett volna képes emberi hatalom.

Ugyan akkor 1½ mértfölddel följebb Sz. Mihálynál is két helyütt megszorult a zajló jég, mind a két helyütt szinig megtöltötte a medert, visszahatásaul az ujvári torlásnak. Vagy itt, vagy Dinnyásnál tehát okvetetlenül erőszakos rést kellett magának csinálni, s jobb volt, hogy inkább Dinnyás alatt tette, mert egy Sz.-Mihálynáli rés az Ujvári torláson mit se segitendett, de igen megforditva, a dinnyási szakadás a Szt.-Mihályi torlásokat is szerencsésen megszabaditotta.

A Bega csatorna igazgatósága mind ezekről december 27-én még semmit sem tudott Temesváron az emlitettem okokból; de nem is sejtette, mert itt még dec. 28-án is a vizállás és jégzajlás nem volt nyugtalanitó s szokott utánnézési kiküldetéseket igazoló. 28-án beérkeztek a rapportok, s már a megtörtént dinnyási szakadás felől jelentés. Rögtön sietett maga az igazgató mérnök némi előkészületek után, le a veszedelem szinhelyére; de ott fájdalom, azt kellett tapasztalnia, hogy a borzasztó eséssel zugó 2 szakadás elfogásához csak nagyobbszerü épitkezési előmunkákkal lehet hozzá férni. A karácsonyi lágy időjárás következtében a viz folytonosan áradó félben, december 29-én, 30-án oly irtóztató zivatar dühöngött, hogy a töltéseken csak a szél elé feszülve állhatott meg az ember; a szakadási oldalon egy ásónyi száraz föld se volt kapható; a zajló jéggel boritott viz áthidalásáról kellet gondoskodni, hogy a tulsó partról lehessen a földet átta-

licskázni; az ezen célra Temesvárról utnak eresztett hajó, fenyőtalpak s egyéb készletek Sz. Mihály fölött a zajló jég közé szorulván, ott rögtön befagytak; a nagy ügygyel bajjal kivagdalt, kihurcolt fenyőket, tengelyen kellett tovább szállitani, s a vizállás folytonos növekedése alatt (mely dec. 31-én Temesváron már a 0 fölötti 7 l b 4 hüv. rendkivüli magasságot érte el s csak uj év napján kezdett lassan apadni s mely a szakadásokhozi férhetést teljes lehetlenséggé tette) legalább a kellő számu munkaerő megszerzéséről nagyobb mérvbeni rőzseanyagok készitéséről s egyéb épitészi kellékek, pilóták, cölöpverők sat. sat. helyreszállitásáról kellett gondoskodni, a miket az emlitett igazgató dec. 29-e óta szakadatlan fáradozással eszközölt is, az illető politikai hatóságok közreműködését rögtön felkérve. Ám de ez mind az öntudatos kötelesség-érzet kifolyásaul történt, nem pedig azon Sz.-Mártoni község kérései folytán, mely célszerűbbnek tartotta majd csak később a püspökség és hirlap utján specialis panaszait hozzánk juttatni. E szerint nem áll tehát, tisztelt pléb. ur az, hogy a szakadás után „négy napig a jelentések és kérések dacára semmi intézkedés nem történt.„

Hogy az elboritott községek azután magukra voltak hagyva, ehez nekünk nincs semmi beszólásunk; feleljenek róla, ha igaz, az illetők. Elhagyottságukról értesülve nem levén, felszólitatlanul nem oszthattuk meg még jobban, ugy is eléggé igénybe vett, föladatunk szerint csak a Bega töltésre szoritkozó működésünket, — de meg vagyunk győződve, hogy hiába is osztottuk volna meg, mert a szakadás megtörténte után ama községeket az árviz elöntésétől megmenteni, sem mérnöki, sem bármi másnemü segély nem lehetett képes.

De mikor azt mondja a Tisztelendő ur, hogy püspök ő méltóságát az illető tisztviselők is „meghazudtolták,“ egy kissé nagyon is eldobta a sulykot, ha t. i. az „illetők“ alatt minket is ért, mert mi más jelentéseket nem is tehettünk, minthogy csakugyan megtörténtek a kellő intézkedések.

Kevés szavam van még hátra. A mint a vizállás lehetővé tette, tüstént hozzá fogtunk a felzáráshoz, hordattuk a rőzsét és a tüzzel fölmelegitett földet a tulsó partról át a jég hátán nagy fáradsággal s késedelemmel, folyt a munka a csikorgó fagyos idők dacára, lehetőleg éjjel nappal, oly erélylyel, oly szerencsés sükerrel, hogy az egyik szakadás január 9-én, mikor B. I. plébános ur elkiáltotta magát, már el volt fogva, a másik pedig — a bajos de hatalmas pilotázásokkal lasabban haladván, — január 16-ig szinte szerencsésen elfogatott s bezáratott s a munkálatok pár nap mulva egészen lesznek befejezve.

Nyugodjanak meg tehát azok a szerencsétlen elboritott községek, viseljék türelemmel keserü sorsukat, melyet most csakugyan „a véletlen szerencsétlenség elháritathlan volt csapásaul“ kell elismernünk — hiszen vetéseikről még legnagyobb részt le is fog folyni ismét a vizár, mely legalább nem ért kész kalászokat. Aztán segitsenek éber figyelmükkel a még hátralevő nagyobb bajnak ellentállni, mely a most végig s erősen befagyott Begának nem sokára bekövetkezendő ujabb elzajlásakor majdan mindnyájunkat fenyegethet.

Végre még arra kérjük a t. pléb. urat sziveskedjék magánuton velünk névszerint tudatni, kik azok a „felügyelők“ a kik a vész idején „mulatni mentek“ — hogy őket megbüntethessük.

Temesváron 1861-ki január 18-án.

A Boga csatornai mérnöki igazgatóság megbizásából,

Mokry Endre.

TÁRCA.

A két tivér.

Eredeti beszély.

Irta Csepei Árpád.

(Folytatás.)

Irene tizenötödik évében járt. Azon korban tehát, midőn a rajongó sziv a gyermekiből a virágzó ifju kor előküszöbére lép. Fogékony lelke már a jövő élet viszonyaival bibelődik, mig zajgó szive egy ifju láttára is sebesebben dobog, s mindenikben lelke ideálját kisérti föltalálni. A romlatlan vér mint villámütésre szökik az arcba föl, melynek szinét az ártatlanság rózsapirjával festi be. A gondviselés megfoghatlan utakon intézi a szivek dolgait . . . Keblünkben ugy oltá azon érzetet, melyet rokonszenv és szerelemnek nevezünk, hogy csak egyszer s egynél találhatjuk föl azt éltünkben! Jaj, kétszeresen jaj annak! ki azt eltékozolva, mint hitvány rongykelmét árulja vásárról vásárra! . . .

Boldog szerelmeseinknél a természet szent szava intézte a sziv lépéseit. Ők forrón szerették egymást a boldogitó édes szerelem minden hatalmával. Az ifju költő ábránd világában istenité lelke rokonfelét, lefesté őt a virágok bájoló kékében, eléneklé a fülemile bús dalában, mint hódolati jelvényeit raká lába elé lángesze szüleményeit, a fellengző költészet nemes virágait; ah de mik voltak ezek szerelméhez mérve, hitvány holt sorok, melyekbe ugy szeretett volna örök életet lehelni . . . De az angyal gyermek megérté őt, szive annak lelkével forrt öszve, ajka csak felőle szólott, s álmaiban is, mint mentő angyalát karolta hullámzó kebelére . . .

Ő ismerte Balkányi Endrét is. Az elébb volt szerencsésbb megösmerhetni e kékszemü, szőkefürtü tündérkét. Egy őszinte házi mulatság alkalmával, mint kiválólag ügyes táncos nyerte meg kegyét majd minden táncot vele lejthetni. Minden erkölcsi hibáit a természet csinos belsejében ügyes modrában látszott kipótolni, mely csalfa tulajdonok gyakran hány leányt kábitnak el a bizonyos veszélybe? . . .

Ezen külső tulajdonok nem is maradhattak hatás nélkül oly nő keblében ki a deli termet és férfias szép vonások iránt rokonszenvvel viseltetett, azonban szive nem érezte azon hatást mit Tihamér ábrándos pillantásai gerjesztének benne . . .

De Endre többet hitt mint kellett volna . . . Ő meg volt győződve Irene kedélyes őszinte társalgása után, hogy szerettetik is, hitte, hogy annak gyakori elpirulásai képzelt szerelmében ejtett tulzott szavaira, — a sziv és nem a szemérem szavára történik . . . Csalódott . . . Irene még őt jobban nem ismerte, mint nevelt házbóli, szilajkedélyü de nem romlott erkölcsü ifjut körében mindig szivesen látta. Szülei ugyan éles szemekkel vigyázták a romlásra hajlandó szabadelvü ifjut, féltek a baljóslatu következményektől, de egyetlen gyermekök boldogságát nézve, aggályokat szemhunyoritással sem akarák elárulni. Most annyival inkább nyugodtabbak lőnek, mivel Irene megtudván Endre gyakori kihágásait és önmagáróli megfeledkezését, mint a városban is szerte keringő aljas kalandok szerzőjét gyülölni kezdette.

Tihamérrali ösmeretsége után csak arra való tekintetből sikerült némileg fojtani el föllázadt ellenszenvét. Ez Endrét eleinte piritotta, később boszantá mig fékhetlen rosz indulata a bosszuállásig nevelte dühét. Igy telt el nap, hét s hónapokra, Endre féltékeny szemekkel örködött a szemügyre vett

szerelmes pár minden lépteire, keble még meglevő szentebb érzelmei is vadindulatja rohanainak voltak alávetve.

Éj, napot egygyé téve fűzé aljas terveinek láncolatát. Melynek minden szeme, vért fagylaló bosszut forralt a boldog szerelem ölében szendergő ártatlan testvérre és tulzott álmai szerint: a hűtelen leányra! pedig Irene soha sem jogositá őt oly reményekre, melyekből komoly életbevágó következéseket vonhatott volna énjének . . .

(Folytatás következik.)

Temesvári ujdonságok.

* Az általunk már érintett temesmegyei főispáni értekezlet megtartatott január 15-én a városház teremében, minthogy a megyeházon a bureaucratia emberei által elővett átalakitások gyülés termet nem hagytak. Az értekezletre mintegy 200 személy volt meghiva, minden nemzetiségből, vallásból és rangból, és a mint a nagyszámu gyülésből láthatni volt, alig lehetett, ki ne sietett volna ezen meghivásnak megfelelni, hisz ezen gyülés az első lépés volt megyénk alkotmányos ujra szervezésére. Az értekezlet megnyittatott reggeli 10 órakor méltóságos Damaszkin János főispán ur által, ki beléptekor zajos éljenekkel, zsiviókkal és szetreaszkákkal fogadtatott. Velős és férfias szavakkal üdvözlé a gyülekezetet, mely jogaink feltámadását, alkotmányos és megyei önkormánzatunk életbeléptetését látni, és elősegiteni kivánja. „Ezredéves történetünk — mondá — tanuskodik azon kitartásról és önfeláldozásról, melylyel Magyarország rendeltetésének élt; védbástyául t. i. szolgálni az europai müvelődésnek. Egy ezredév tanuskodik a jog ama tiszteletéről, mely által Magyarország kivivta magának Europa elismerését. Visszahelyezteténk az m. é. oktober 20-án kelt diplomában nyilvánuló fejedelmi határozat által eltörülhetlen és elévülhetlen alkotmányos jogaink birtokába. Férfias kitartással tűrtük a közelmult idők szenvedéseit; fogjunk most hévvel a restauratió munkájához! Mellettünk lesz a közvélemény, ha céljainkban a joghoz ragaszkodunk, ha az átmeneti korszakban kifejtendő tevékenységünk a különböző érdekeket bölcsen méltányolja. Tömérdek a nehézség, tömérdek főkép megyénkben, melyben a külön népfajok jogos kivánalmaira tekintettel kell lennünk. E nehéz munkában tehát a gyülés tanácsát és támogatását kéri.“ — — A főispán a gyülés élénk tapsai közt végezvén beszédét, Murányi Ignác ur, kit a közhangulat a megye első alispánná jelölt ki, székéről felemelkedett és háláját fejezte ki a főispan azon nyilatkozatáért: hogy a közvélemény a jog mellett szól: „Nehéz vészek közepette — mond a szónok — föntartá alkotmányát a magyar, a jogosság féltékeny megőrzése által. Sohasem akart elválni a törvényes térről, sohasem akart oktroirozásokat, patenseket elösmerni. E pillanatban is a törvény legyen egyedüli vezércsillagunk, kalauzunk. Valamennyi megye épugy mint az esztergami értekezlet az 1847/48 törvényhozás eredményeit jelölték ki álláspontokul. Temesmegye sem ösmerhet el más kiindulási pontot mint a koronázott király szentesitette 1848-ki törvényeket. (zajos tetszés.)E törvények védpaizsa alatt alakitotta magát Temesmegye 1848-ban. Erös meggyőződésemet és bizonyosan a jelenlévők véleményét is fejezem ki, ha kinyilatkoztatom: Temesmegyének 1848 april hó 4-én alakitott megyei bizottmánya jelenleg is a megyének törvényes képviselősége. De szintugy megvagyok győződve arról is, hogy e képviselőség nem tekintheti és nem is tekinti magát többé a megye közvéleménynek hü kifejezőnek. Kijelenti tehát a bizottmány ezenneli lemondását. Végre fölkérem a méltóságos főispán urat, hogy Temesmegye közgyülését minél hamarább és pedig az 1848-ki törvények alapján (örömriadás) összehivja. A 16. t. c. értelmében a községek követeket választanak a közgyülésre, és éppen a képviselők feladata a megye közvéleményének megmásithatlan visszatükrözése. Kivánnám tehát hogy e választásoknál semmiféle befolyás ne gyakoroltassék. Ha a minél hamarább összehivandó közgyülés által meglesz alakitva a bizottmány, időhalasztás nélkül a tisztujitáshoz kell fognunk. A közelmult jogviszonyokra vonatkozólag többféle kételyeket és sérelmeket tudnék előhozni; de minthogy a főispán ur e gyülekezetet magán értekezletnek akarja tekinteni, az efféle kérdések vitatása az első közgyülésnek fog fenntartatni.“ — Az egész gyülekezet zajos éljenekkel helyben hagyta Murányi ur szónoklatát, mire a főispán ur felszólal, mondván „Látom, hogy az egész gyülekezet a szónok ur véleményét magáévá teszi, tehát az értekezletet ezennel berekesztem.“

* A Temesvár józsefvárosi polgárság f. hó 15-én fényes diszestélyt rendezett „a gőzhajóhoz“ cimzett vendéglőben részint az alkotmányos intézmények viszanyerése ünneplésére, részint a gyárkülvárosi polgártársak által eddig rendezett testvéresülési ünnepek viszonzására. Bizonyosan nem tartozunk azok közé, kik midön a haza és nemzet sorsa tetteket kiván, azt higyjék, hogy hatalmas éljenkiáltásokkal, és még hatalmasabb pezsgőzéssel valaki leróhatja a haza iránti kötelességeit. De nem is térünk el hitünktől, midön azt mondjuk; hogy jelen viszonyaink közt az ilyen társasági örömünnepeknek meg van a maguk haszna; sőt azt mondjuk, miszerint ha az azokhoz kötött remények közül egy része eredménytelen szét is puffog, legnagyobb része mégis ugyszólván szemünk előtt fölvirágzik, és lelkünket gyönyörködti. Ezt tapasztaltuk a józsefkülvárosi estélynél; — szinte láttuk, miként olvad le némely kebelről a jégkéreg, melyet félreértés, bizalmatlanság és a konkolyhintők áthatlanná igyekvének tenni; szinte láttuk, miként derültek ki a homlokok, miként üdültek fel a lelkek azon öntudatban, hogy mi egy hazának fiai, közös sors osztozói egymáséi lehetünk ezentul, — és sokan közülünk e helyiségből azon meggyőződéssel távoztak, hogy a midön maguknak uj barátokat nyertek, ugy nyerték meg ezeket a hazának is. Az estélyt Damaszkin János főispán ur diszesité jelenlétével, és vele együtt városunk és megyénk értelmiségének nagy része. A felköszöntések sorát Túry Samu ügyvéd következőleg kezdé meg:

Midön Temes megyének törvényes főispánját s a megyei közélet régi és uj tagjait e polgári körben barátságos fesztelen érzelmekkel egybegyülve szemléljük: önkénytelenül lelkünk elébe ragyog föl 1848-nak dicsőséges emléke.

Ezernyólcszáznegyvennyólc! nagy emlékü idő! te megteremtetted a felvilágosodott elmék régi vágyait, s felirtad aranyos betükkel a történet véres lapjaira, ama hatalmas eszméket: szabadság, egyenlőség, testvériség.

E hatalmas háromság szózatára, mintegy látatlan erőtől megütve, lehullottak a haza gyermekei között századok mostohasága miatt fennálott közjogi válaszfalak, mint Jérikó falai leomoltak a szent kürt riadásától.

A nemes, a polgár, a jobbágy egyenlőkké lettek a törvény előtt; a föld felszabadult bilincseiből; és egy dicsőséges uj élet nyilt fel Árpád népe előtt.

Azonban az ármány kivetette halóit, és a nemzetiségek közt a visszavonás üszkét dobván: 11 évi sulyos szenvedésbe taszitotta e hazát.

Hála a népek istenének! hazánk most ismét visszatér az igéret földére, s az 1861-ik év igéri azt valósitani, mit 1848 megteremtett.

Sokak, és nagyok előttünk az akadályok, ezer érdekek kelnének fel nálunk csatára egymással: de mind ezek elenyésznek a közhaza paizsa alatt, ha bevéssük sziveinkbe s irányozzuk tetteinkre azt, mit 1848 szentesitett: szabadság egyenlőség testvériség. — Ha mindnyájan őszintén kezet nyujtunk egymásnak e szent jelvények alatt, ha megosztjuk a honterheit, a közélet jogait testvériesen; szóval, ha valósitjuk azt tettleg és hátéri gondolatok nélkül mit zászlóinkon hordozunk: szabadság egyenlőség testvériség.

E téren látjuk megindulni Temes megyének régi és uj bajnokait, ezen szent jelvényt irták zászlójokra midön ma egyhangulag kiáltották: 1848.

Köszöntjük őket tiszta hazafiui örömmel ezen dicsőséges jelvény alatt, ezen egyedül üdvözitő téren s örvendve emeljük érttök poharainkat azon ohajtással, hogy Temes megyének 1848-ért nyilatkozó és munkálodó fiait, az isten hazánk javára s megyénk dicsőségére éltesse!

Erre Stokinger Móric ügyvéd német nyelven élteté főispánunkat, Dömötör Károly ref. lelkész egy szép toasztban felhozá: hogy IV. Béla a tatárok sáska serege által kényszeritve lőn hazáját elhagyni; kényszeritve lőn menedéket keresni Fridrik osztrák hercegnél, ki őt, a szerencsétlent, kincseitől, koronájától megfosztá, és némely várakat tőle kicsikart; de az ég megsokallotta az e hazára mért csapásokat, és midön a vad tatárcsordák kivonultak a honból; Béla királyé lőn a dicső feladat, az elpusztult, kietlenné lett hazát ujra alkotni. Valamint azonban ezért a „honatya" nevét érdemelte ki magának Béla, ugy Temesmegye mostani főispánjára alig vár csekélyebb feladat, mert az ő nehéz és dicsteljes hivatása, hogy e megyét, nem ugyan a tatárok pusztitásaitól, hanem a civilisatió áldásaitól megmentse. (Általános nevetés és tapsolás.) Az, a mi a civilisatio neve alatt köztünk véghez vitetett, oly dulási fergeteg volt, mely több romokat hagyott hátra, mint a tatárok a 13-ik században. — Vargics Imre, szépreményü fiatal népszónokunk azt a közmondást emelte ki, hogy Temesvár városa már régtől fogva Kis Bécsnek neveztetik, a mely nevét szép épületeiről, szabályos utcáiról nyerhette. Azonban Bécsnek nevezete köztünk egyértelmü a reaktióval, melynek ott van fészke, egyértelmü az absolutismussal, mely onnan veti ki hálóit. Miután pedig Temesvár hazáfias lakói sokkal közelebb állanak Pesthez, inditványozza szónok, hogy Temesvár mellékneve ezentul inkább az legyen: Kis-Pest. — Ugyanaz vagy egy másik szónok volt az — nem emlékszünk — ki mondá, hogy a Józsefkülváros 1848—1849 év alatti magatartásáért Kis-Debrecennek nevét magának kiérdemelte, de e külváros azóta is oly tántorithatlan hazafiságot tanusitott, hogy mindnyájan szivesen abban fogunk egyezni, miszerint Józsefváros mától fogva Nagy-Debrecennek is neveztethessék. — A szónokok közül, mint mindig, Misics János is kitünt, ki a vallások és nemzetiségek irányában békéltetőül lépett föl, Murányi Ignác, és gróf Bethlen József, kinek dantoni szavallata közlelkesedést szült. Igen kedvesen fogadtattak a szerb és román szónoklatok is. A kedélyes ünnep a reggeli órákig tartott.

* Temesmegye alakitó közgyülése f. hó 28-án fog tartatni. E gyülésre a főispán ur következő körlevéllel hivta meg az egyéni szavazásjoggal biró nemeseket:

Alkotmányos életünk helyreállitásának talpkövét a megyei törvényhatóság képezi; s ezért a szomoru emlékü évtized folyama alatt nélkülözött közszabadság s önkormányzás életbe léptetése után sovárgó honfias törekvések, honszerte a megyei törvényhatóságoknak minél előbbi megalakitására irányozvák.

Mint Temesvármegye főispánja teljes mértékben osztozom a hon ezen közös érzületében és hogy az valosuljon, hogy ez ige testté váljék, az alakitó közgyülésnek Temesvárott, mint a megye ősi székhelyén megtartását folyó hó 28-ik s a szükség szerint következő napjaira határoztam.

Minthogy az e folyó hó 15-én Temesvárott tartott nagy számu, s fényes értekezlet a megye megalakitására nézve az 1847/48 évi 16. t. cikket közakarattal irányadóul elfogadta, s ezen törvény b, pontja értelmében az alakitó közgyülésen mind azok szavazattal birnak, kik az előtt a törvény által ezen joggal fel voltak ruházva; — ez okból azon jognál fogva melyet az 1848 év előtti alkotmány (következik a nemesi joggal biró egyén neve) megadott, és melyet a megye rendezése alapjául elfogadott 1847/48 évi 16. t. c. is jogerőben fentartott, az alakitó közgyülésre tüzött fentebbi határnap felöl ezennel oly hozzá adással értesitem: hogy az érintett közgyülésre személyesen megjelenni s ily módon a közügy előmozditásához is hozzá járulni sziveskedjék.

* Közmegállapodás alapján a megyei közgyülésre meghivandó községi képviselők oly arányban fognak választatni, hogy minden község mely ezer lakossal bir, egy képviselőt küldhessen a közgyülésbe; ugyan azt teendi oly község, mely ezernél kevesebb lakossal bir, vagy hol a lakosság a 2000-et meg nem üti. Igy átaljában minden ezer lakos egy képviselőt fog küldeni a megyének 193 községéből. Hogy ezen választások serényen menjenek véghez, főispáni biztosok küldettek ki, és pedig a marosmelléki járásba, orcyfalvi kerület: Varga Ferenc Orcyfalván, Paulovits György féregyházi jegyző. Uj-Aradi kerület: Onosy Mátyás, Kakujay József, ujaradi jegyző. Varjasi kerület: Ányos Sándor, Uj-Aradon. Joannovits Emil Temesváron. A Lippai járásba: Lippai kerület: Tormásy Mihály, Desko Athanáz. Rékási kerület: Podhorányi József Rékáson, Gruits Szilárd, esperes Belincén. Hodosi kerület: Pottyondy Ferenc és Petrovits Sophron Lippán. A Temesi járásba: központi kerület: báró Ambrózy Károly Gyarmathán. Bánovits Sándor Temesváron. Mehalai kerület: Meskó Gyula, és Dregits Miletin, esperes Temesváron. A Csakovai járásba: Missics János, Temesváron, Kálóczy Kálmán Csakován. Szákosi kerület: Kayser Lajos Buziáson, Mihajlovits Adám Temesváron. Lieblingi kerület: Báró Duka Miklós, Papp Vince, jegyző Zsebelyen. A Verseci járásba: Gróf Bethlen József Versec városa számára. Verseci kerület: Lazarevits Bazil N. Szredistyén, Rieger Bálint Kudritzon. Dettai kerület: Osztoics György, Gyika István Dézsánfalván. Kudritzi kerület: Constantinovits Eugen, Germánon. Benitzky Dénes Klopodián. — Ezen főispáni biztosok következő utasitással láttattak el:

Azon nagyszámu és fényes értekezlet, mely megyei hatóságunk életbe léptetése iránti megállapodás végett, e mai napra egybevolt hiva, a megyei hatóság gyakorlatáról szóló 184⁷/₉ évi 16-ik t. cikket öszhangzó megegyezéssel kiindulási alapul elfogadta.

Minthogy ezen t. c. b.) pontja értelmében, az alakitó közgyülésre a törvény által feljogositottakon kivül azok, kiket a megyei lakósok községenkint képviselőkül utasitanak, szintén meghivatni rendeltetnek, de egyébként is az egyes községekben lakozó tisztesb rendüek, értelmesb és befolyásosb lakósok névjegyzékét birni szükséges; ezeknél fogva tisztelt uraságod N. N. úrral együtt a központi járás n. n. . . . . kerületére nézve biztosul kinevezve fölkérem

1-ör hogy a községek helyszinére kimenve, a községek népességi aránya szerént megalapitott számban, az./ alatti lajstrom szerént a lakósok bizalmát biró képviselők megválasztását községenkint haladéktalanul eszközölje.

2-or a községekben lakozó tisztesb rendüek, értelmesb és befolyásosb lakósok neveit ugyanezen alkalommal külön jegyzékbe foglalva öszveirja.

3-or a megválasztott községi képviselőket, oda utasitsa: Hogy az e folyó hó 28-án Temesvárott tartandó alakuló közgyülésre megjelenni hazafiui kötelességeiknek tartsák, és hogy ezen képviselők, a közgyülés alkalmával szükség esetében megbizásukat kimutathassák, nékiek . . . . . és kiküldött biztos társának névaláirásával meghitelesitett kivonata a választási jegyzőkönyvnek azonnal kézbesitendő.

4-er a fentebbiek teljesitése halasztást nem szenvedvén, a községi képviselők választásáról szóló jegyzőkönyvek, valamint a tisztesb rendüek, értelmesb és befolyásosb lakósoknak külön névjegyzéke folyó hó 24-ig hozzám mulhatlanul benyujtandó.

* A főispáni biztosokat a nép mindenütt nagy lelkesedéssel fogadja. A községek küldöttjei utjokon elejükbe mennek, és zászlókat hordó lovasok által kisértetnek faluról falura. Ily fogadtatás alkalmával a csernegyházi román ajku plébánus oly jeles szónoklatot tartott, mely diszére vált volna a legelső megyei szónoknak. Szónoklatában megemlékezett a magyar emigratióról, és azt élteté, minthogy jogaink visszaszerzésére ő adta az első löktetést.

* Szinházunkban a főispáni értekezlet ünneplésére f. hó 16-án „Bánk bán“ adatott, Katona remek drámája, Dux Adolf német fordítása szerint.

* Stokinger Móric ügyvéd 20-án Budára indult az országbirói értekezletre, mely ma nyittatik meg.

* Győrött f. hó 18-án Petőfi Sándor emlékének Budapesten felállitandó országos szoborra a redoute-teremben nagy szavallati, ének és zenészeti akademia tartatott.

* Szomszéd Krassómegye főispánjává kinevezett Gozsdu Manó ur ő méltóságát városunk már pár nap óta ohajtva várta, megérkezett végre f. hó 17-én az esteli vonattal. A vaspályánál őt Temesmegye nevében Ormós Zsigmond ur magyar, Missics János ur pedig román beszéddel fogadta. Innét mintegy 50 fáklyás lovas, eredeti román népöltözetében, számos kocsi kiséretében és nagy néptömeg közt vezette őt belvárosi szállására. Azalatt a városházánál fáklyásmenet alakult, mely magával vivén több nemzeti zászlót, a Rákóczy induló örökké szép hangjai mellett a Trombitás cimü vendéglő elé vonult, hogy az igen kedves vendég előtt lakosságunk iránti hő tiszteletét kifejezze. Az alkalmi szónoklatokat tarták Banovits Sándor ügyvéd magyarul, Vassics Péter szerbül, Joanovits Szilárd románul. A főispán ur a magyar és román beszédre hasonló nyelven felelt; a szerb beszédre megjegyzé, hogy azt érti ugyan, hanem minthogy neki elég gyakorlata nincsen, hogy szerbül köszönje meg a szónok megtisztelő szavait, őt kéri, hogy ő határozza meg, mily nyelvben azok közül melyben járatos, kivánja a szerb szónok, hogy neki válaszoljon. Vassics ur erre azt mondá magyarul: „válasszon a méltóságos ur maga tetszése szerint.“ Gozsdu Manó főispán ur ennél fogva avval kezdte köszönetét, hogy ő magyarul felel, mert a szónok is magyarul szólitá meg. A román szónok nem átallotta a mai alkalmatosságot, hol csak tisztelgésről és testvéresülésről lehetendett szó, arra felhasználni, hogy azt jelentse ki, miszerint a román nemzet külön területet és román kapitányt kiván. (Ugyan mutassa meg nekünk szónok ur a megbizást, hogy a román nemzet azt csakugyan kivánja.) Ez egyike volt azon számos példáknak, hogy egyes emberek személyes nagyravágyása mennyire nem tud visszaélni a nép nevével. A hallgatók indignatiója helyt engedett aztán közhelyeslésnek, midőn Gozsdu Manó ur azt felelte a szónoknak, hogy az ilyen ábrándokról, melyek gyakorlati haszonnal nem birnak, le kell mondani. Patensek, privilegiumok akár nagy, akár kis pecsét csüngjön rajta, nem adhatnak jogot külön területekre; és ily patensek mulandók. Jogot csak törvények adhatnak, és ezeket csak a koronázott király az országgyüléssel egyetértve alkothatja. Ne vélje senki, hogy ily vágyakkal, minőket a szónok előadott, népeket boldogitani, a jövendőt szilárditani lehessen. Erőt csak a haza egysége, a népek egyetértése adhat, és ő kivánja, hogy a testvériség szelleme a magyart és románt örökkén átölelje. — Ezen tisztelgést egy diszestély követte, mely ugyancsak a „trombitás“-ban volt rendezve. Jelen voltak sok kitünő férfiakon kivül szeretett főispánjaink Gozsdu és Damaszkin urak ő méltóságaik. Az első felköszöntésre Gozsdu főispán ur igy válaszolt: „Nem idegen borral, nem champagnei-vel akarom megköszöni az irántam kifejezett jó akaratot, hanem magyar borral, igazi magyarádival. Valamint a magyarádi bort magyar föld termesztette, és román veriték müvelte, és igy e nedv a két nemzet egyesülése jelképeül szolgál ugy kivánom hogy a magyar és román egyesülése jövőben is áldást teremtsen e hazában.“ A bankett vendégei poharaiba apró, selyemből készült magyar, román és szerb zászlók voltak téve, „Baráti szövetség ünnep. 1861.“ felirással. Ebből alkalmatosságot vett a fentisztelt főispán ur egy toasztban azon példázásra: „Tizenegy évvel azelőtt ezen zászlók egyenkint bár mi gyenge kéz által is kettétörethettek, (a szónok összetör egy zászlót) összesen együtt tartva oly erősek, hogy férfi hatalma nem bir velük, sőt óriás törekvéseinek is ellentállhatnak. Tartsunk azért össze, mert csak összetartás eredményezheti mindnyájunk üdvét.“ Murányi Ignác, jövendő első alispánunk román nyelven oly ékes beszédet mondott, mely mindenkit elragadott. Missics János felköszöntésében azt mondá, hogy ma a diszes társaság két óhitü főispánt lát a maga élén. Nemcsak reményét, hanem biztos meggyőződését fejezi ki szónok, hogy politikai téren is óhitüek lesznek a mlgos főispán urak t. i. hitüket megőrzendik a régi magyar alkotmányos jogok, a szabadság és törvényesség győzelmében. A mely értelemben mindnyájbn óhitüek vagyunk. Vargics Imre, és Dömötör Károly, mint mindig, ugy ma is kitünteték magukat szónoklataikkal. Csermena Péter román, Veszelinovits Pál szerb toasztokat mondtak. Valamennyi kedvesen fogadtatott, és barátságos lelkületre talált, — egyet kivéve, melylyel M... magát Joannovits Szilárd elvtársaul bemutatta. Annyi minden rangu és vallásu honfi legvidorabb kedélylyel majdnem reggelig mulatott. — Gozsdu Manó főispán ur 19-én reggel Lugosnak folytatta utját, és utközben a községek által örömnyilatkozatokkal fogadtatott. Isten vezérelje utjain.

* Hir szerint a temesvári helytartóság f. hó 26-án felfog oszlattatni. A temesi főispán ur már tegnap tette át irodáját a régi vármegye házába, melyet eddig a helytartóság elfoglalva tart. —

Kiadó és felelős szerkesztő **Pesty Frigyes.**

HIRDETÉSEK

Hirdetés.

Temes vármegye alakulási közgyülését

folyó január hó 28-ik

és szükség esetében következő napjain, Temesvár városa redoutte-épülete nagy teremében megfogja tartani; — miről az 184⁷/₈-ik évi 16. t. c. értelmében feljogositottak ezennel értesittetnek. Kelt Temesvárott január 19-én 1861.

Temes vármegye főispánja,

Németi Damaszkin János.

Egy magyar okleveles mérnök

és épitész, ki e napokban a külföldről visszatért, némely foglalatosságot keres. Értesihető O. M. cimü bérmentes levelekben, poste restante Temesváron.

Pilisch A.

belváros, növendéktér, az elnöki utca kezdetén, 60. szám alatt a tekintetes nemességnek **a legujabb és legdiszesebb**

bál-lábbeliekből

álló nagy raktárat ajánlja.

Hölgyek számára:

Magyar fehér és fekete atlac bakancsok, és cipők, valamint prünelle- és szövetből.

Urak számára:

Kordován és lakcsizmák, valamint bakancsok lak- és cápabőrből (chagrinből).

Ezenkivül mindennemü úri és hölgyi bakancsok fiuk és leányok számára, a legjutányosabb árakon.

☞ Megrendelések legkészségesebben elfogadtatnak, és pontosan teljesitetnek.

(1—2)

Nyeremény-jelentés és fölhivás!

A hitelsorsjegyek január 2-án megtörtént huzásnál **nálam** nyertek: **Társaság**: Selmez 105 ft: Világos 400 ft; Szobb 400 ft; N.-Bánya 400 ft.

A szint az nap történt **Como-rente-sorsjegyek** huzásánál a **második főnyervény** nálam nyeretett. Ezenkivül a következő társaságok: Como 2 C. 100 frt; Como 4 B. 30 frt; Como 14. 50 frtot. Ezen sorsjegyek t. c. tulajdonosai tisztelettel fölkéretnek, hogy magokat minél előbb jelentsék és nyereményeiket, melyek általam készpénzben kifizettetnek, vegyék át.

Részletfizetések mellett

egyes 100 frtos sorsjegyek, ugyszinte

társas játékokra

50, 25, 20, 10 s 5 sorsjegygyel a

f. é. február 1-én

történendő huzáshoz az oly igen keresett

1860-ik évi sorsjegyekből

melynél 300,000, 50,000, 25,000 frt. főnyeremények vannak, csak alulnevezettnél választva különbféle számokkal kaphatók.

Ezen társasjátékok akként vannak rendezve, hogy minden a jegyzékben tartalmazott sorsjegyekkel játszatik, s lehetővé lesz, **egyetlenegy** ilynemü jegygyel **több** fönyereményt nyerhetni.

A befizetés ugy történik, hogy első részletként 10 frt. beküldendő, s ezután minden 6 hét mulva egy részlet lefizetendő, ugy hogy a betétellel együtt 10 részlet fizetendő. A 10-ik részlet lefizetése után mindegyik biztositó levél után egy 100 frtos **eredeti sorsjegyek** kiszolgáltatok.

Egyszersmind **egyes sorsjegyek** is, a társas játékban részesülés nélkül, szinte **részletfizetésekre** és **lehető kicsiny előfizetés** mellett, kaphatók.

Február 1-én történik meg a

ST. GENOIS sorsjegyek

huzása; főnyervény **52,500** frt; melyek *a)* az árkelet szerinti **készpénzfizetés**; *b)* **10 hónapos reszlefizetés** mellett olyképen kaphatók, hogy a vevőnek az első, körülbelül csak **6** frtos részlet lefizetése után az egész a fönnebbi sorsjegyekre eső nyervények biztosittatnak.

HERZBERG S. ékszer s váltó-üzlete, n.-hid- s bécsi utca sarkán Pesten.

Vidéki megrendelések a legtávolabbi helyekre is pontosan eszközöltetnek és **sorsjegyek s részletfizetési levelek** mindenhová küldetnek. Minden **bármily** pénzküldeménynyel ellátott levelekre rögtön válaszolok, s a kivánt okmányok haladéktalanul elküldetnek. Nyeremény-számsorozatokat a huzás után bérmentve küldendek. — Minden sorsjegyek az első huzástól az utólsóig a legpontosabban revideálhatók. Minden tudakozódásra a legkészségesebben feleltetik, és a programmok bérmentesen elküldetnek. **Egyes sorsjegyekre** ugy mint nagyobb **mennyiségükre** előlegezések engedtetnek. A részletfizetés tetszés szerint akár mikor történhetik.

Előfizetési felhivás a
BUKURESTI MAGYAR KÖZLÖNY
1861-ik évi folyamára.

Lapunk az eddiginél nagyobb és tömöttebb alakban fog uj évtől kezdve hetenként egyszer megjelenni. Hogy a „Bukuresti Magyar Közlöny“ szép és magas feladatának megfelelhessen az eddiginél nagyobb pártolásra van szüksége, főleg miután kiadó egyletünk két hónap alatt 5000 piaszter kautiót köteles letenni.

Kiadó-egyletünk megvan győződve miszerint a magyar nemzet éppen a mostani nagy napokban pártfogását egy oly laptól nem fogja megvonni, mely távol minden magánnyerészkedéstől zászlóján a nemzetiség szabadság és testvériség igéit lobogtatja.

Előfizetés félévre postabérrel 5 ft., egész évre 10 ft. papirpénzben. Az előfizetési pénzek t. Koós Ferenc urhoz kalvin utca 14. sz. küldendők.

Ha a cs. k. postahivatok az előfizetést elfogadnák, ez esetben fél évre 4, egész évre 8 papirospénzben.

A Bukuresti Magyar Közlöny szerkesztősége.

Egy diófából készült bécsi

35 sz. **ZONGORA** 6—10

mely 6½ nyolcadhangra terjed, és tartós kellemes hangulattal bir, jutányos áron eladandó a józsefkülvárosi 233. számu házban az uri utcában. Közelebbi értesitést szerezhetni szerkesztőségünknél.